studio
pallesh

Overbos als nieuw erfgoed

Regionale werkbijeenkomst Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

(hoog)stedelijke inpassingen

Blok 16 - Oostenburg, Amsterdam
oplevering 2022

(sociale) woningbouw

Tuinen van Hornmeer, Aalsmeer
start bouw 2023

(ontwerpend) onderzoek & participatie

Anders Werken aan Wonen
i.s.m. Podium voor Architectuur Haarlemmermeer
2021-2022

2022

DE WAARDE VAN JAREN '80 WIJKEN

TOEN – NU – TOEKOMST

studio pallesh

podium voor architectuur
Haarlemmermeer en Schiphol

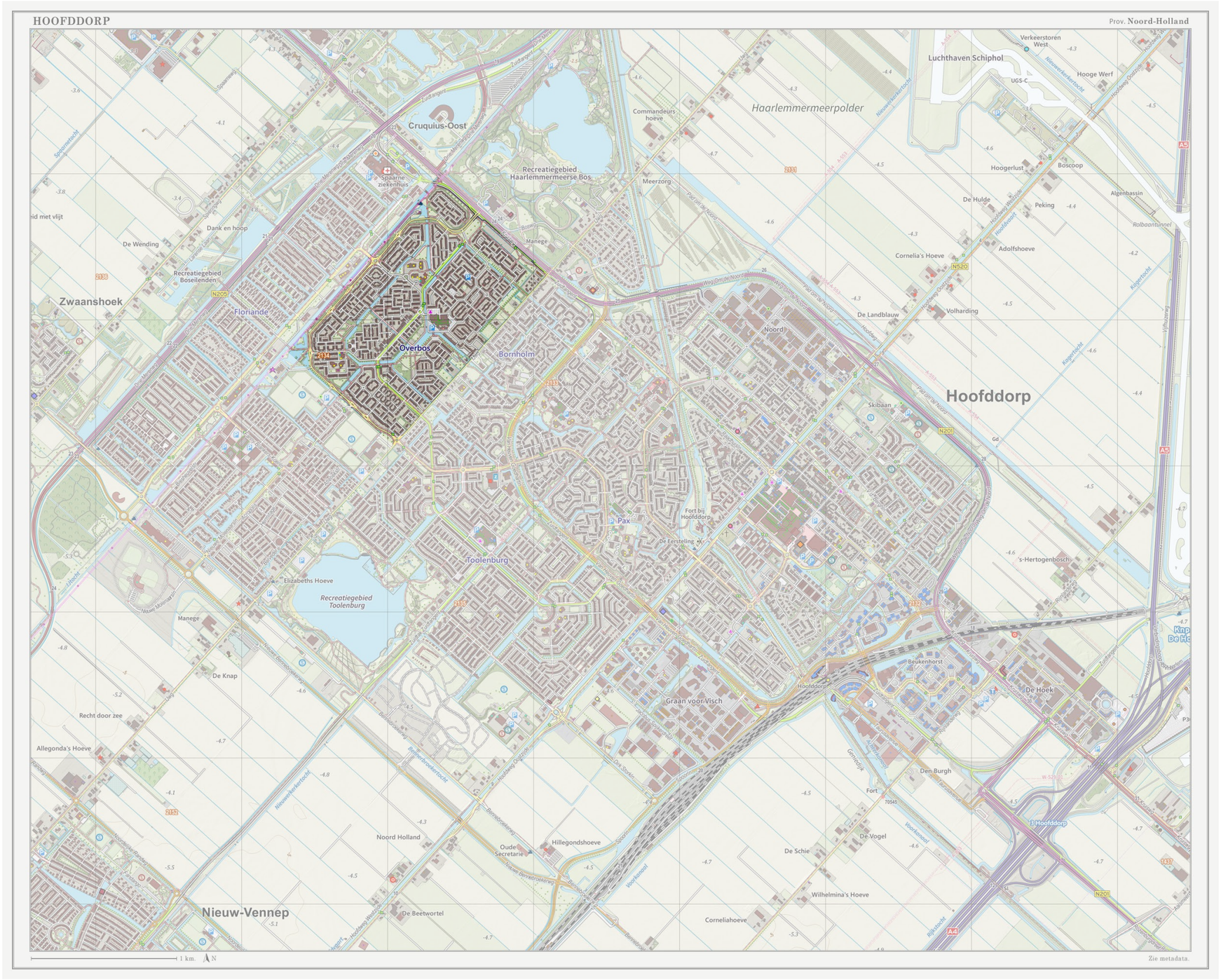

de wijk Overbos in Hoofddorp

120
122

CAMEL

SLOW!

Anga Veldhuizen
beheerder wijkcentrum De Boskern, Overbos

Donderdag 12 mei 2022

De Boskern valt onder Maatvast, de centrale organisatie voor acht wijkcentra in Haarlemmermeer.

Maatvast en De Boskern
De formule van Maatvast is om de wijkcentra in handen te geven aan een beheerder, die zelf vervolgens onderhoud, sociale voorzieningen en activiteiten organiseert. Dus Anga is van alle markten thuis. Ook anderen kunnen hier activiteiten organiseren, als ze maar met haar overleggen. Zo houdt nu een yogaclub cursussen en heeft ook een bloedprikker voor medisch onderzoek hier een kamer.
Volgens collega's – zijzelf zit er net twee jaar – is er de afgelopen tijd een behoorlijke professionaliseringsslag gemaakt. Maar het mag best nog wat meer.

De Boskern trekt nauwelijks jongeren
Maatvast heeft wel vrij veel personeelsproblemen; Anga mist regelmatig een extra handje. Vrijwilligers zijn er genoeg, maar allemaal op leeftijd. Net als het publiek. Het is lastig om jongeren (eigenlijk iedereen van onder de zestig) hierheen te krijgen. Maar jongeren zijn ook niet de groep waar De Boskern zich op richt. Natuurlijk zijn ze van harte welkom, maar ze gaan toch eerder naar het jongerencentrum in Floriande. Maatvast werkt wel goed samen met Meerwaarde, de welzijnsorganisatie die zich meer op jongeren richt. Er zijn gezamenlijke netwerklunches, de twee werken samen binnen Amstelring. Ze onderhouden veel contacten en overleggen vaak, maar hebben behalve die lunches geen gezamenlijke projecten. Hetzelfde geldt voor de Zonnebloem en de Bibliotheek.
Sommige jongeren willen graag als vrijwilliger werken, maar dan gaat het eigenlijk altijd om mensen met een beperking. Een aantal van hen kan het prima zelf rooien met de taken, anderen hebben echt begeleiding nodig. En die moet er maar net zijn.

Het gebouw en de activiteiten
Het gebouw van De Boskern wordt door sommigen wat verouderd gevonden; Anga vindt dat wel meevallen. Het is ook met goed meubilair ingericht, niet met het formicaspul dat je traditioneel in veel wijkcentra ziet. Wel zouden er net een paar kamers bij mogen, een kantoorruimte en een fysio bijvoorbeeld. Zo'n fysioruimte is natuurlijk heel gunstig voor de vele ouderen hier. Net iets minder imponerend dan zo'n heel gezondheidscentrum. (Dat de wijk natuurlijk ook heeft.)
De activiteiten verlopen niet altijd even soepel omdat je nu eenmaal veel met dementerenden te maken hebt, die voor vertraging zorgen. Mensen worden steeds ouder, dit is een gevolg.
De filosofie van Maatvast maakt het wel moeilijk om cursussen te organiseren. Dat moet je namelijk helemaal zelf doen.

Jan Havenaar
voorzitter wijkraad en ex-politieagent

Overbos is met 40% sociale woningbouw de armste buurt van Haarlemmermeer. De huizen zijn betrekkelijk dicht op elkaar gebouwd. Met deze 'verstening' is de wijkraad ook bezig.

Een persoonlijk project van Jan is het aanpassen van zijn straat, waar nu groot onderhoud wordt gepland. Groen is sowieso een belangrijk punt van interesse: hij was de eerste met een geveltuintje, een voorbeeld dat veel navolging heeft gekregen.

Het destijds geplante groen bestond uit snelgroeiers, niet geschikt voor de langere termijn.

Hij doet nu een voorstel voor betere, langdurig goede beplanting. Daarbij heeft hijzelf naar de soorten beplanting gekeken. De bedoeling is om geleidelijk steeds meer delen van de buurt zo permanent te vergroenen. En eerder heeft hij al iets vergelijkbaars gedaan in Mastbos.

[Dit is een mooi verhaal om te vertellen.]

***

De uitbreiding van de huizen, zoals dat nu steeds meer gebeurt, wordt gedaan in houtskeletbouw. Huizen worden beter, maar ook langzamerhand duurder. **Er komen meer expats, en sowieso veel mensen die hier alleen wonen, niet leven. 'Overstort van de regio'** noemt hij dat.

Verdichting is lastig, moeilijk te zien waar dat kan. Misschien op het terrein van de voetbalvereniging.

De jeugd heeft te weinig voorzieningen in de wijk, maar daartegen is ook wel weerstand van bewoners. Zo is een jeugdhonk aan de IJweg gesloten vanwege geluidsoverlast. Gevolg is dat ze nu zelf rondhangen in de buitenlucht en dat daar rommel achterblijft. Er worden ook wel vernielingen aangericht, vooral bij scholen in de buurt.

Tegelijk is er vergrijzing en wordt gedacht aan 'knarrenhofjes': een goed alternatief tussen woonhuis en verzorgingshuis, zelfstandig in de buurt van goede voorzieningen. Ymere wil hier wel aan meewerken, maar het is de vraag hoeveel budget er is. Hetzelfde probleem speelt op sociaal gebied: het wijkcentrum is echt verouderd.

Wat daarbij ook niet helpt: het winkelcentrum Het Paradijs wordt eenvormiger doordat oude winkels verdwijnen. Er zitten nu al twee grote supermarkten in. De horeca is al helemaal verdwenen, of je moet de snackbar daartoe rekenen. Dat maakt dat een sociale functie langzaam verdwijnt. Iets wat je meer ziet in dergelijke wijken: in Pax gaat het net zo.

Danny Welters (36)

is opgegroeid in Overbos en op zijn 25e naar het naastgelegen Toolenburg verhuisd. Hij legt uit: 'Huren lukte me niet in Overbos. Ik stond op de wachtlijst en het appartement waar ik nu woon, kwam vrij. Ik ben wel verknocht aan Hoofddorp. Als je in de stad bent en 10 meter verder kijkt, zie je alweer een muur. En ik wil niet de hele tijd die drukte: nu ben ik in een kwartier in Haarlem met de bus, in een half uurtje in Amsterdam en heb ik tegelijk de natuur.'

Zie je jezelf ooit weer terugverhuizen naar Overbos? 'Ik zou er best naar toe terug willen gaan. Mijn ouders wonen er nog steeds en soms pas ik op hun huis als ze op vakantie zijn. In hun straat wonen nog steeds veel dezelfde mensen die regelmatig een praatje maken.'

Hoe groeide je op in Overbos? 'Ik kan wel zeggen dat ik een gelukkige jeugd heb gehad in Overbos. Ik woonde in een rijtjeshuis in Mastbos, vlak bij het winkelcentrum. Ik was altijd buiten. In de zomer op mijn favoriete plek in Park Overbos. Om vooral veel voetballen, met al mijn vrienden zat ik in hetzelfde team bij SV Overbos. In Toolenburg ging ik naar de middelbare school. Met klasgenoten uit de wijk. Alles hadden we in Overbos: speelveldjes, een skatebaantje, voetbalveldjes en een goed winkelcentrum.'

Zie je Overbos veranderen? 'Toen ik opgroeide was er best veel jeugd. Nu denk ik veel meer migranten, en bijna geen kinderen op straat. Je hebt hier best veel sociale huur en koop door elkaar. Het is eigenlijk gewoon een sociale huurwijk. Wel wat voorzieningen, genoeg basisscholen, maar bijvoorbeeld bijna geen kunst op straat. Misschien is het best wel een beetje verpauperd. Mag ik dat zeggen?'

Wat is de lelijkste plek in Overbos? Puttersbos vind ik zo lelijk: er is geen groen, alleen maar grijs. En het winkelcentrum kan wel wat meer elan gebruiken. Het is uitgebouwd maar in oude stijl. Vroeger was er een groenteboer, pizzeria, notenzaak en viswinkel. Nu alleen twee supermarkten en een bakker. En een Shoeby en een chocolaterie waarvan ik me afvraag hoe ze het overleven. Ik denk wel dat er behoefte is in de wijk aan een goed lopend winkelcentrum. In Toolenburg komt er een muzikantje, kun je dingen proeven en is het gewoon wat gezelliger. Daar kan het winkelcentrum in Overbos wel wat van leren.

Toekomstscenario's voor Overbos
Jongerenwoningen? Ja! Sowieso behoefte.
Senioren? Ik weet niet of dat echt past.
Torenflats? Misschien langs de Zuidtangent? Een flatje hier en daar hebben we wel nodig. Maar verder zie ik de invulling in Overbos nog niet echt voor me.
Meer bos? Niet nodig. We zitten aan het Haarlemmermeerse bos, natuur hebben we al. En Mystery Land!

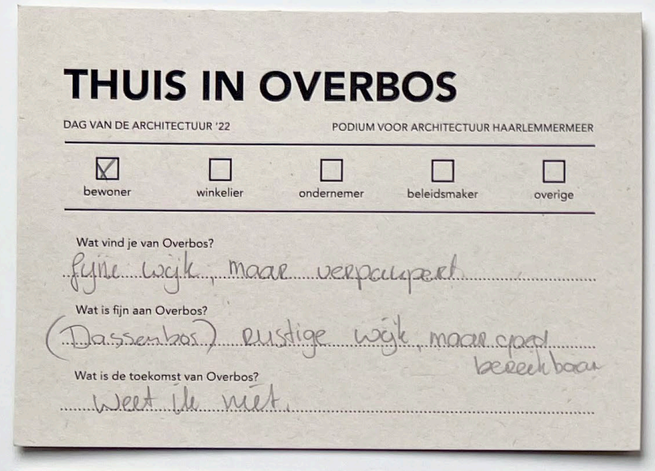

THUIS IN OVERBOS

DAG VAN DE ARCHITECTUUR '22 — PODIUM VOOR ARCHITECTUUR HAARLEMMERMEER

☒ bewoner ☐ winkelier ☐ ondernemer ☐ beleidsmaker ☐ overige

Wat vind je van Overbos?
fijne wijk, maar verpauperd

Wat is fijn aan Overbos?
(Dassenbos) rustige wijk, maar open bebouwing

Wat is de toekomst van Overbos?
weet ik niet.

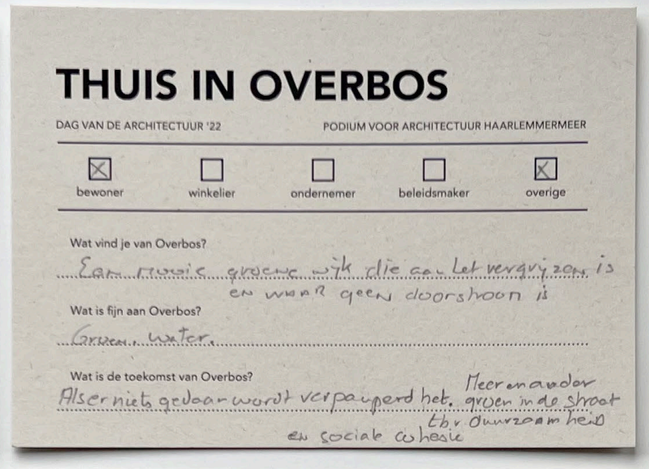

THUIS IN OVERBOS

DAG VAN DE ARCHITECTUUR '22 — PODIUM VOOR ARCHITECTUUR HAARLEMMERMEER

☒ bewoner ☐ winkelier ☐ ondernemer ☐ beleidsmaker ☒ overige

Wat vind je van Overbos?
Een mooie groene wijk die aan het verpauperen is en waar geen doorstroom is

Wat is fijn aan Overbos?
Groen, water.

Wat is de toekomst van Overbos?
Als er niets gedaan wordt verpauperd het. Meer en anders groen in de straat t.b.v. duurzaamheid en sociale cohesie

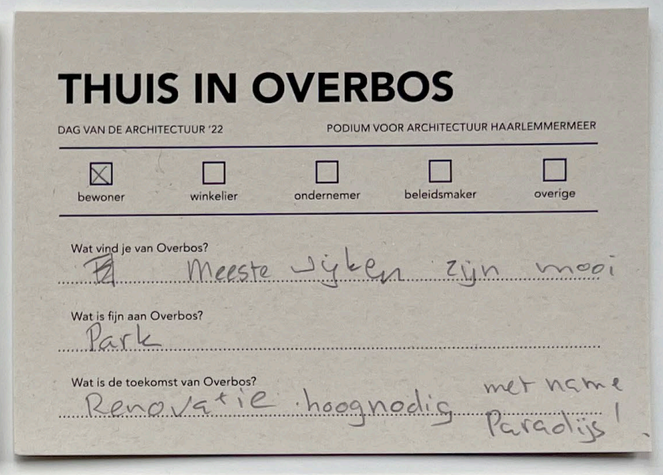

THUIS IN OVERBOS

DAG VAN DE ARCHITECTUUR '22 — PODIUM VOOR ARCHITECTUUR HAARLEMMERMEER

☒ bewoner ☐ winkelier ☐ ondernemer ☐ beleidsmaker ☐ overige

Wat vind je van Overbos?
Meeste wijken zijn mooi

Wat is fijn aan Overbos?
Park

Wat is de toekomst van Overbos?
Renovatie hoognodig met name Paradijs!

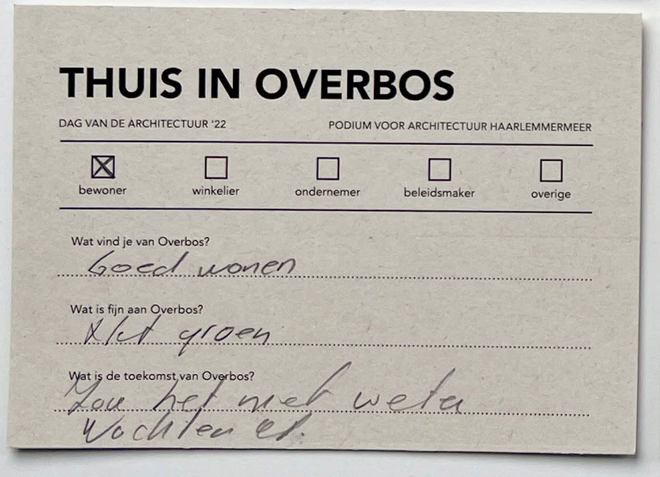

THUIS IN OVERBOS

DAG VAN DE ARCHITECTUUR '22 — PODIUM VOOR ARCHITECTUUR HAARLEMMERMEER

☒ bewoner ☐ winkelier ☐ ondernemer ☐ beleidsmaker ☐ overige

Wat vind je van Overbos?
Goed wonen

Wat is fijn aan Overbos?
Het groen

Wat is de toekomst van Overbos?
Gaat het niet weten Vochten et.

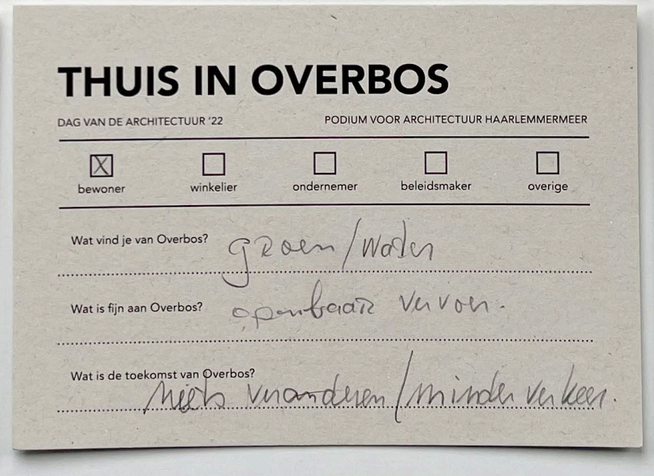

THUIS IN OVERBOS

DAG VAN DE ARCHITECTUUR '22 — PODIUM VOOR ARCHITECTUUR HAARLEMMERMEER

☒ bewoner ☐ winkelier ☐ ondernemer ☐ beleidsmaker ☐ overige

Wat vind je van Overbos? groen/water

Wat is fijn aan Overbos? openbaar vervoer.

Wat is de toekomst van Overbos? meer vrmanderen/minder verkeer.

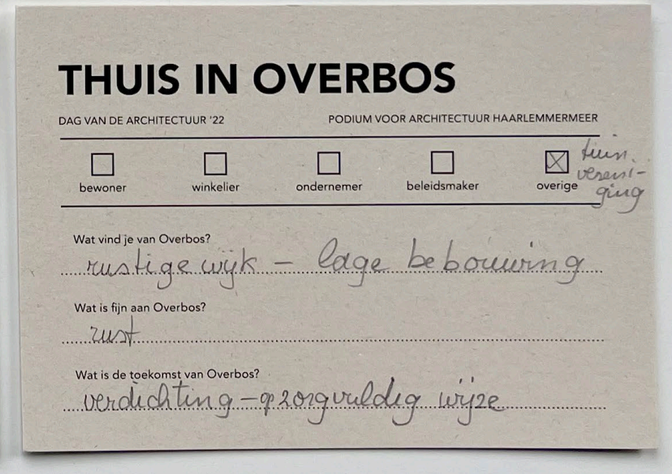

THUIS IN OVERBOS

DAG VAN DE ARCHITECTUUR '22 — PODIUM VOOR ARCHITECTUUR HAARLEMMERMEER

☐ bewoner ☐ winkelier ☐ ondernemer ☐ beleidsmaker ☒ overige tuin-vereni-ging

Wat vind je van Overbos?
rustige wijk – lage bebouwing

Wat is fijn aan Overbos?
rust

Wat is de toekomst van Overbos?
verdichting – gezondvolle wijze

enquête - wat is de waarde van Overbos

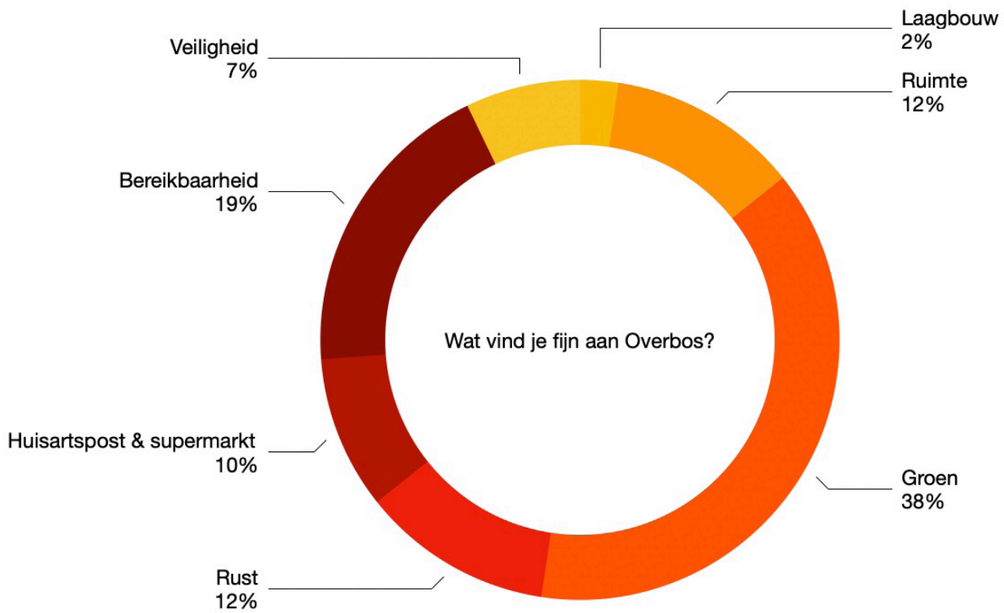
Wat vind je fijn aan Overbos?
Laagbouw 2%
Ruimte 12%
Groen 38%
Rust 12%
Huisartspost & supermarkt 10%
Bereikbaarheid 19%
Veiligheid 7%

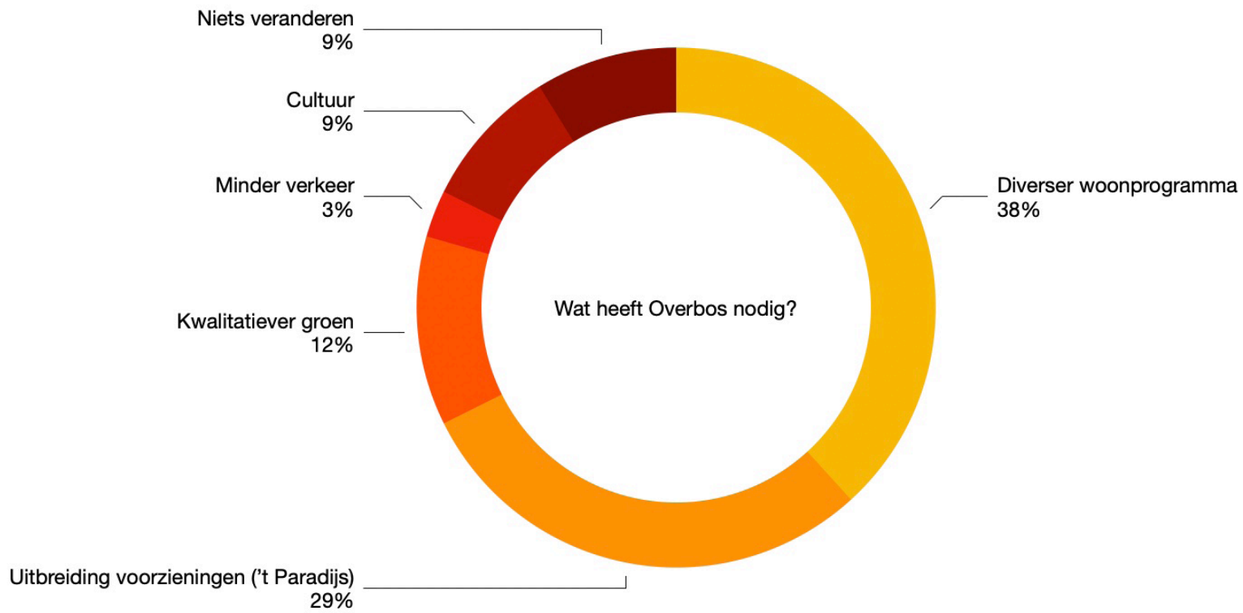
Wat heeft Overbos nodig?
Niets veranderen 9%
Cultuur 9%
Minder verkeer 3%
Kwalitatiever groen 12%
Uitbreiding voorzieningen ('t Paradijs) 29%
Diverser woonprogramma 38%

1. PARADIJS
2. PARKEERHOVEN + GROENE LINT
3. HOFWONINGEN
4. ENTREE
5. ARCHIPUNCTUUR
6. SLOOP/NIEUW (herstel)

de verschillende modellen geprojecteerd op de kaart van Overbos

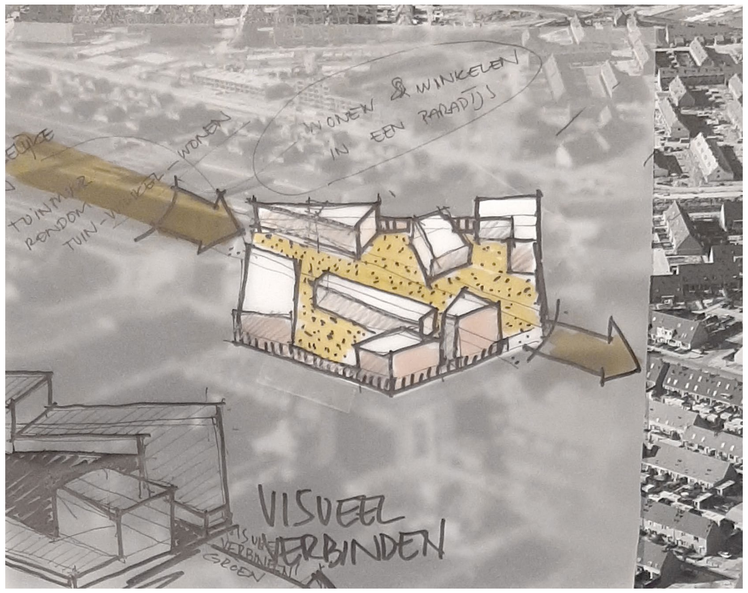

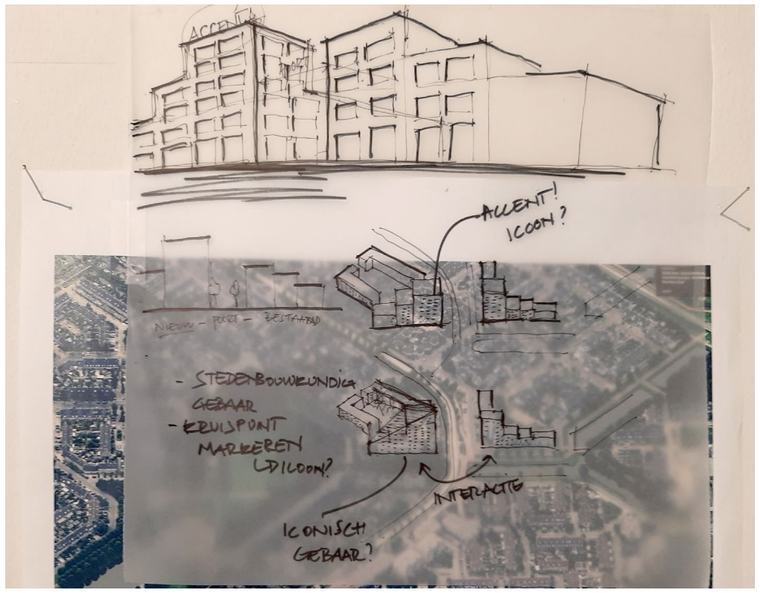

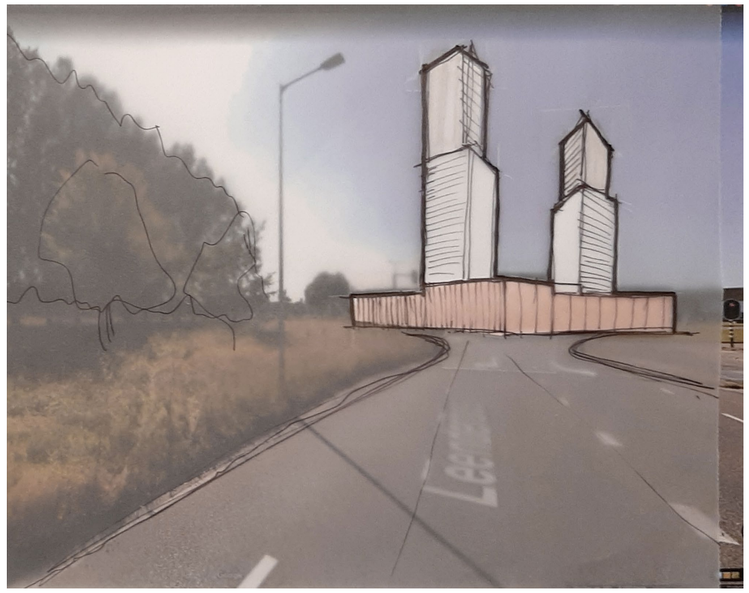

enkele modellen ontstaan uit de verschillende dialogen, wandelingen en bijeenkomsten

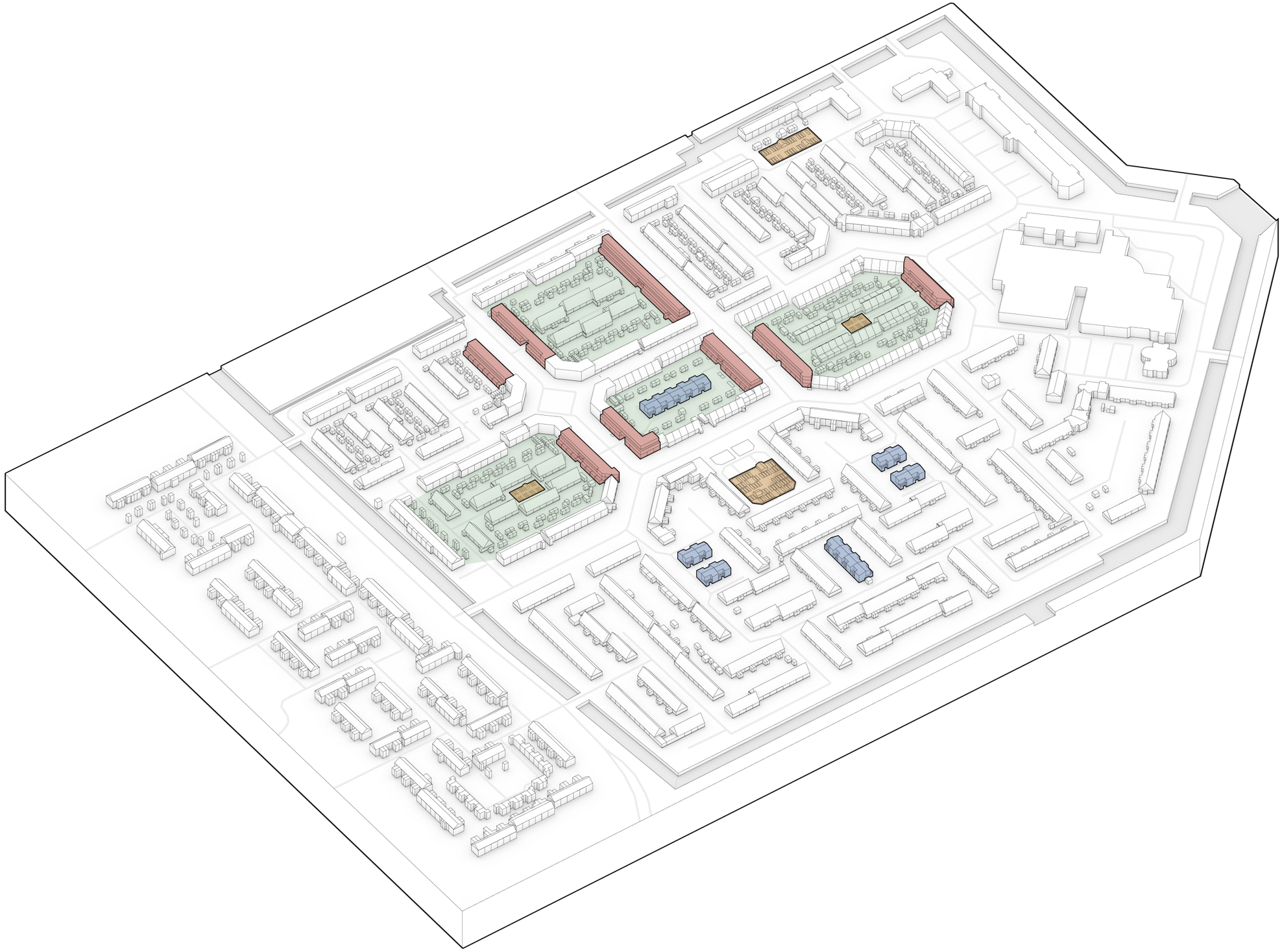

Overbos Noord

case-studie met enkele testmodellen

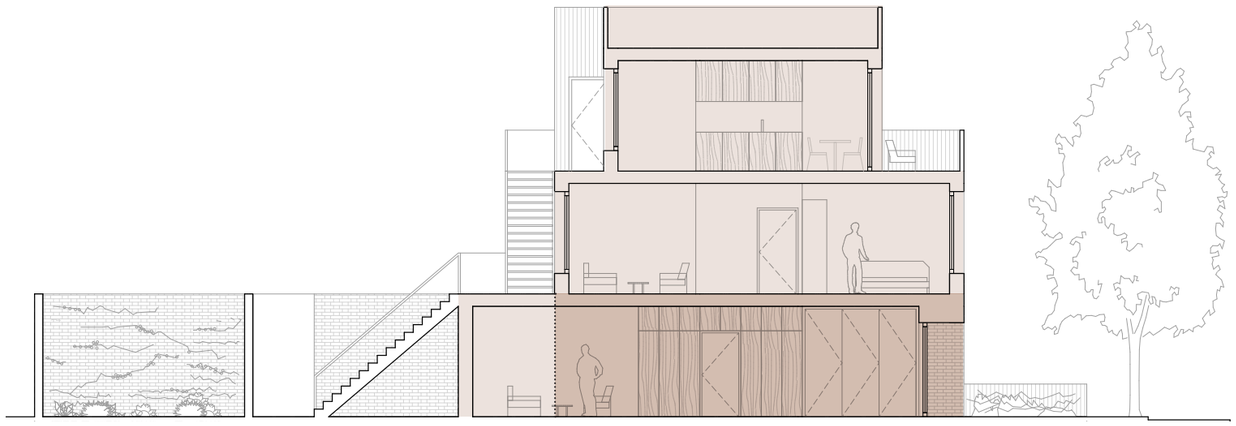

model 3 : hofwoningen

optoppen bestaande woningen & afmaken bestaande stedebouwkundige structuren

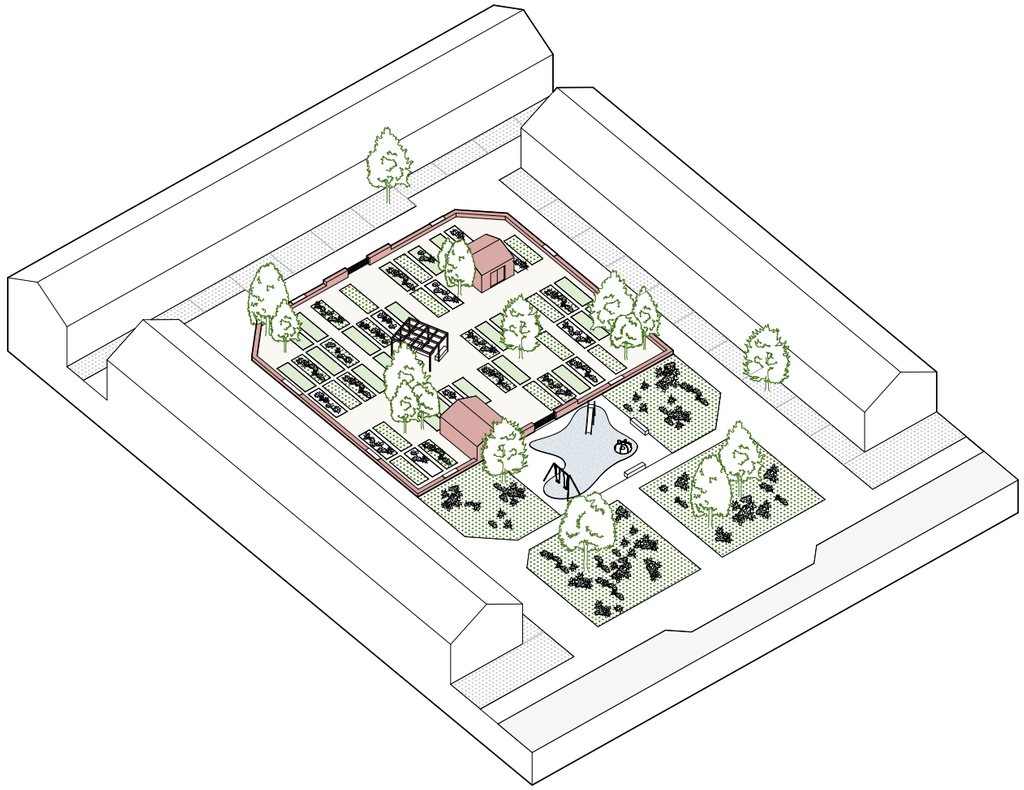

model 2 : groenhoven

intensiveren & activeren van verloren groene ruimtes, bijvoorbeeld collectief tuinieren

model 2 : parkeerhoven

woningen toevoegen op de parkeerplaatsen

de huidige bewoner heeft de eerste 30 jaar fijn gewoond in de wijk,

hoe willen we deze wijken de vólgende 30 jaar gebruiken?

vergroening / opwaardering van de publieke ruimte

diverser woningaanbod, wonen voor jong en oud, alleenstaand & collectief wonen

toevoegen en spreiden van (culturele) voorzieningen

de mobiliteitstransitie

- thuiswerken / collectieve werkplekken?
- diverser woningaanbod hoeft niet meer parkeren te betekenen;
- aanbod in (culturele) voorzieningen?
- centraal gelegen voorzieningen of spreiding door de wijk?
- openbaar vervoer en voorzieningen aan elkaar koppelen?
- hoe beweegt men zich door de wijk vanuit werk naar huis?

Michelle Provoost (red.)
Een onvoltooid project.
Over de toekomst van onze Groeikernen
nai010
International New Town Institute

post@studiopallesh.nl

Lakenhalstraat 2
1064 WZ Amsterdam